

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยง
กุ้งทะเลของเกษตรกรในจังหวัดชลบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาวปิยะนาถ แก้วจินดา
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สินีสุข คุรุาเมือง แสนเสริม
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ร.ร.

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ อุดมสิน)

ร.ร. 11/11

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สินีสุข คุรุาเมือง แสนเสริม)

ร.ร. Cy

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

ร.ร.

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. จักรกฤษณ์ ศิวะเดชาเทพ)

ร.ร.

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลของ
เกษตรกรในจังหวัดชลบุรี

ผู้วิจัย นางสาวปิยะนาถ แก้วจินดา รหัสนักศึกษา 2539000931

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ ครุฑเมือง แสนเสริม (2) รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ
อยู่ประเสริฐ **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) แหล่งที่มาของความรู้และการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐ (3) สภาพการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล

ประชากร คือ เกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจีเอพีในเดือนตุลาคม 2552-กันยายน 2553 จำนวน 214 ราย กลุ่มตัวอย่าง 140 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ถดถอยพหุ

พบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46.81 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งทะเลเฉลี่ย 11.86 ปี และส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดๆ เกษตรกรเกือบทั้งหมดเลี้ยงกุ้งขาว ส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเลเฉลี่ย 16.79 ไร่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน/รับจ้างเฉลี่ย 1.91 คน มีรายได้จากการเลี้ยงกุ้งทะเลเฉลี่ย 100,035.71 บาท/1 รอบการเลี้ยง โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 71,750 บาท/1 รอบการเลี้ยง แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่เป็นของตนเอง และแหล่งสินเชื่อส่วนใหญ่มาจากมาจาก ธ.ก.ส. (2) แหล่งความรู้ที่ได้รับส่วนใหญ่มาจากบรรพบุรุษ ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน และได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ในระดับน้อย (3) เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติตามมาตรฐานจีเอพีทั้ง 7 ด้าน และมีความคิดเห็นว่าความยุ่งยากในการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงกุ้งทะเลตามมาตรฐาน ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มและต้นทุนในการเลี้ยงกุ้งทะเล (5) เกษตรกรมีปัญหาเรื่องราวกุ้งไม่แน่นอนและอาหารมีราคาแพง จึงเสนอแนะให้มีการประกันราวกุ้งและควบคุมราคาอาหาร ไม่ให้สูงเกินกว่าความเป็นจริง

คำสำคัญ การเลี้ยงกุ้งทะเล การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี ฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล จังหวัดชลบุรี

Thesis title: Marine Shrimp Culture Adhering to Good Aquaculture Practices for Marine Shrimp Farm by Farmers in Chonburi Province.

Researcher: Miss Piyanad kaewjinda; **ID:** 2539000931 ; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development); **Thesis advisors:** (1) Dr. Sineenuch Krutmuang Sanserm, Associate Professor; (2) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The purposes of this research were to study (1) fundamental socio-economic circumstance of farmers (2) source of knowledge and support from the government officials (3) circumstance of marine shrimp culture adhering to good aquaculture practices for marine shrimp farm (4) factors effecting upon marine shrimp culture adhering to good aquaculture practices for marine shrimp farm (5) their problems and suggestions for marine shrimp culture adhering to good aquaculture practices for marine shrimp farm.

A number of 214 farmers, 140 sample groups through simple random sampling by taking a draw were the research population who recently received GAP certification during October 2009-September 2010. Instrument used for data gathering was an interview. Statistics employed for data analysis were frequency, percentage, minimum value, maximum value, standard deviation and multiple regression analysis.

From the study, it was discovered as follows. (1) Most of the farmers were male with the average age at 46.81 years. They were educated at primary level. Their average experience in marine shrimp culture was 11.86 years. However, most of them did not become any group member. Almost all of them ran white shrimp culture. Mostly, their average area for marine shrimp culture was 16.79 rai. Their average number of household labor and hired labor was 1.91 persons. Their average income from marine shrimp culture was 100,035.71 baht from the average capital at 71,750 baht. Source of capital was mostly from their own while source of loan was mostly from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. (2) Source of knowledge was mostly learning from their ancestor, relatives as well as their neighbors. While support from the government officials was at low level. (3) Most of the farmers were found adhered to the 7 aspects of GAP standard. Their opinion towards difficulty in overall practice was at medium level. (4) Factors effecting upon marine shrimp culture adhering to good aquaculture practices were group membership and capital in running marine shrimp culture. (5) The farmers encountered with uncertainty of shrimp price and expensive shrimp food. They therefore, suggested shrimp price be guaranteed and price of shrimp food be controlled not to be overpriced.

Keywords : Marine Shrimp Culture, Marine Shrimp Farm, Chonburi province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงยิ่งจากท่าน รองศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ อุดมสิน ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ คุรุหาเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมจากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาจุดประกายแนวความคิดทางด้านวิชาการ การเสริมสร้างทักษะ มีความตั้งใจจริงในการติดตามให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเต็มใจอย่างสูง จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้กำลังใจตลอดเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่อำนวยความสะดวกทุกด้าน ซึ่งมีผลทำให้การศึกษาประสบผลสำเร็จ พร้อมกันนี้ขอขอบคุณ นายพิเชต พลายเพชร นักวิชาการประมงปฏิบัติการ สถาบันวิจัยอาหารสัตว์น้ำชายฝั่งจังหวัดชลบุรี ผู้ให้คำแนะนำ และเพื่อนๆ มหาลัยที่ 11 โดยเฉพาะเพื่อนกลุ่มภาคตะวันออก ที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด และเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยอาหารสัตว์น้ำชายฝั่งจังหวัดชลบุรีทุกท่านที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ รวมทั้งทุกคนในครอบครัว และสำคัญที่สุด คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทะเลจังหวัดชลบุรีที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จ

ในส่วนที่เป็นคุณค่า และคุณความดีที่สามารถอำนวยความสะดวกของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ ครอบครัวที่รักยิ่ง ตลอดจนคณาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านวิชาการตั้งแต่อดีตจนสำเร็จการศึกษาในระดับนี้

ปิยะนาถ แก้วจินดา

มิถุนายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกุ้งทะเล	8
หลักการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์ม เลี้ยงกุ้งทะเล	15
สภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรีและการเลี้ยงกุ้งทะเลในจังหวัดชลบุรี	17
ความรู้และแหล่งที่มาของความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งทะเล	21
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	32
ตอนที่ 2 แหล่งที่มาของความรู้และการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐ	39
ตอนที่ 3 การเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับ ฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล	43
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี สำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล	49
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร	55
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปการวิจัย	61
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	76
ก ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์	77
ข แบบสัมภาษณ์การวิจัย	82
ค การปฏิบัติตามการปฏิบัติการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล	92
ประวัติผู้วิจัย	95

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนพื้นที่ และผลผลิตที่มีการเลี้ยงกุ้งทะเล.....	21
ตารางที่ 2.2 จำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงกุ้งทะเลของจังหวัดชลบุรีที่ได้รับการรับรอง มาตรฐานจีเอพีในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2552-ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2555	21
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดชลบุรี.....	28
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร.....	33
ตารางที่ 4.2 ชนิดกุ้งทะเลที่เลี้ยง.....	35
ตารางที่ 4.3 ขนาดพื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเล	35
ตารางที่ 4.4 จำนวนแรงงานในครัวเรือน/รับจ้าง	36
ตารางที่ 4.5 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	37
ตารางที่ 4.6 ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี สำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลที่ได้รับความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ.....	39
ตารางที่ 4.7 การได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล	41
ตารางที่ 4.8 การปฏิบัติและระดับความยุ่งยากในการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล	43
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุ.....	50
ตารางที่ 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุ.....	51
ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทาง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล.....	53
ตารางที่ 4.12 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล.....	55
ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งทะเลตามการปฏิบัติทางการ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล	58

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 รูปแบบจำลองกรอบแนวคิดการวิจัย..... 4

